[1]दृतिहरिः-नाथहरिर्वा पशुः, [2]संहारः, अवहारः, [3]हारः, [4]हारा, [5]आहारः, [6]हरः-पश्यतोहरः, [7]हरिः-हरिणी, हरितः, हृदयम्, हरिमाणः, हरीमा, प्रहिः, हरेणुः, इति विशेषरूपाणि। सामान्यरूपाणि भौवादिकभरतिवत् (1170) बोध्यानि।

(2017) "हृष तुष्टौ" (IV-दिवादिः-1229. अक. सेट्. पर.)

'.....क्रमतोऽलीके तुष्टौ हर्षति हृष्यति।' (श्लो. 176) इति देवः। "'हृषु' इति नन्दी, स्वामी च"-इति माधवः। क्षीरस्वामी 'हृष' इत्येव पपाठ। [8]हृष्टः, हृषितः, [9]संहृष्टानि-संहर्षितानि लोमानि। हृष्टश्चैत्रः, हृष्टाः

---

1. दृतिशब्दे नाथशब्दे च कर्मभूते उपपदे सति पशौ विशेष्ये, 'हरतेर्दृतिनाथयोः पशौ' (3-2-25) इतीन्प्रत्ययः। दृतिं=चर्मभस्त्रिकां हरतीति दृतिहरिः=श्वा। नाथं=नासारज्जुं हरतीति नाथहरिः=पशुः।

2. संहियन्तेऽनेन, अत्र इति वा संहारः=युद्धम्, प्रलयश्च। 'अध्यायन्यायोद्यावसंहाराश्च' (3-3-122) इति निपातनात् घञ्। सूत्रे चकारस्यानुक्तसमुच्चायार्थकत्वात् अवहारः इत्यपीति काशिका। अवहारः=चोरः। घापवादो घञ्। उपसर्गेण धातोरर्थाः भिद्यन्ते; तथाचोक्तं पूर्वैः—
"उपसर्गेण धात्वर्थो बलादन्यत्र नीयते।
विहाराहारसंहारप्रहारपरिहारवत्॥" इति।

3. 'अकर्तरि च कारके संज्ञायाम्' (3-3-19) इति घञ्। ह्रियते पश्यतां मनोऽनेनेति हारः=मुक्तादिसरः।

4. भिदादि (3-3-104) पाठात् स्त्रियामङि, 'ऋदृशोऽङि—' (7-4-16) इति गुणे, गणपाठादेव दीर्घे च रूपम्। हरणं हारा।

5. आह्रियन्तेऽस्मात् रसाः इति आहारः भोजनम्। एवम् अभ्यवहारः इत्यपि। अत्र 'अकर्तरि च—' (3-3-19) इति घञ्।

6. हरति पापादिकमिति हरः=शिवः। पचाद्यच्। प्रणतार्तिं हरतीति प्रणतार्तिहरः। अत्र 'हरतेरनुद्यमने—' (3-2-9) इति अच्। पश्यन्तं अनादृत्य हरतीति पश्यतोहरः-कस्यचित्संज्ञा। 'षष्ठी चानादरे' (2-3-38) इति षष्ठी। 'षष्ठ्या आक्रोशे' (6-3-21) इति षष्ठ्या अलुक्।

7. हरति नतानां क्लेशादीन् इति हरिः=विष्णुः। अत्र 'हरतेर्दृतिनाथयोः पशौ' (3-2-25) इत्यत्र योगविभागेन इन्प्रत्ययः। केचित् तु योगविभागे भाष्यादिप्रमाणाभावात् औणादिके इन्प्रत्यये साधयन्ति।

8. धातोः सेट्त्वेऽपि 'विस्मितप्रतिघातयोश्च' (वा. 7-2-29) इति वचनात् इड्विकल्पो निष्ठायाम्। अनिट्पक्षे तकारस्य ष्टुत्वेन टकारः। विस्मितत्वं विषण्णत्वं च दन्ताः सूचयन्तीति भावः।

9. 'हृषेर्लोमसु' (7-2-29) इति लोमसु वाच्येषु निष्ठाया इड्विकल्पः। प्राप्तविभाषेयम्। 'लोमानि अङ्गजानि, केशाश्च' इति वृत्तिः। तुष्टिं लोमानि सूचयन्तीत्यर्थः।